

פרוטרקורל מט. 59/59

מישיבת ועדה הכספיים שהתקיימה ביום א', כ"ח בשבט
תשט"ו, 20 בפברואר 1955, בשעה 16.00, בתל-אביב.

חברות

- י. גורי - היו"ר
- ח. אריאב
- א. גנחובסקי
- ק. לוז
- ח. לסדן
- א. סמוס
- א. ציזלינג

מוזמנים:

- מר שטרן - מנהל מרכז ההשקעות
- מר בינדפלד - מטעם מרכז ההשקעות
- ד"ר קיטרון - מטעם משרד המטפטים

סדר היום

חוק לעידוד השקעות הון (תיקון) תשט"ו-1955.

היו"ר י. גורי:

אני פותח את הישיבה.
אבקש את מנהל מרכז ההשקעות למסור לנו
מהם השנויים שהוכנסו בחוק, וכן האם יש בדעת הממשלה להכניס עוד שנויים
לאור הדיון שהתקיים בכנסת.

מר שטרן:

אני ריכזתי את כל ההערות והיקרות שהוטמעו על
ידי חברי הכנסת שהשתתפו בדיון, ואני חושב
שיש הדגשה גם אצל שר המסחר והתעשייה וגם אצל שר המוצר כי יש מקום להכניס
עוד שנויים אחדים, יש גם צורך להבהיר את החוק, כי יש בו כמה נקודות
בלתי ברורות. אני מניח כי בשעת הניסוח האחרון ודאי תינתן אינטרפרטציה
סתהיה ברורה לכל, לא רק בארץ אלא גם ליבנטיס בחוץ לארץ.

היו"ר י. גורי:

אני מציע שנעבור להצעת החוק החדשה, ומנהל
מרכז ההשקעות יעיר את הערותיו ביחס למסעיפיים
השונים ברגע שנדון בהם.

ד"ר קיטרונג:

ברצוני רק להעיר כי הצעה זו נוסחה בשחוף פעולה בין משרד המסחר והתעשייה, משרד האוצר ומשרד המשפטים, הנוסח המונח כעת על שולחן הועדה קיבל את אישור ועדת השרים לעניינים כלכליים, ונוסף לכך גם של ועדת השרים לענייני חקיקה, עד כה לא הוחלט בטום אינטנציה מסלמית על הכנסת תקונים בחוק בגלל יי-בהירות,

סעיף 1 - תיקון סעיף 1 של חוק לעידוד השקעות הון תש"י 1950.

ד"ר קיטרונג:

עד עכשיו הרי לפי החוק הקיים האיטור בעצם לא נתן ולא כלום, ולמעשה אפשר היה לסרב לתת הקלות על אף האיטור. מעכשיו יתן האיטור באופן אוטומטי את הזכות להנות מכל ההקלות, ויאלו עד לתת האיטור ניתנת אפשרות לקבוע סיג.

מר שטרן:

קיים ערעור על הסייג שנקבע לגבי הלואות בלבד, לפיו הלואה בכסף טקומי לא הוכל להיחשב כהשקעה. הוא הדבר לגבי אגרות חוב המוצאות על ידי מפעלים ישראליים באיטור האוצר. צריך לדון על כך אם אין מקום לראות בהשקעה גם הלואות בכסף ישראלי ובאגרות חוב, אם ההלואה ניתנת ליותר מעשר שנים.

מ. גנזבורסקי:

ראשית כל אני רוצה לשאול אם יש זכות ערעור על החלטת מרכז ההשקעות לקבוע סיג לגבי הזכריות מהן ראוי מפעל מאושר להנות.

שנית, אני מסכים שגם הלואה במטבע ישראלי תיראה כהשקעה, ושהתקופה המינימלית תהיה לא עשר אלא שלש שנים. איני רואה עדיין את בעלי ההון וארץ ובחוף-לארץ שיהיו טובנים לתת הלואות של סכומים גדולים מתוך הסכמה שלא יקבלו מאוסה בטחון עשר שנים. על כן אני מציע לתקן את הסעיף ולכתוב במקום "השקעה פירושו השתתפות בהון או הלואה במטבע חוץ שניתנה לעשר שנים לפחות" - "השתתפות בהון או הלואה במטבע חוץ או במטבע ישראלי, שניתנה לשלש שנים לפחות".

ד. בינרפלד:

בפרקטיקה שלנו עד כה היתה שבכל הבעיות אשר החוק אינו מסדיר אותן באופן ברור בהגנו לפי המוסגים המקובלים בחוקים הכלכליים כשולים. לאגרות חוב, למשל, נתנו עד עכשיו הכרה של השקעה מאושרת אם זמן הוא למסך עשר שנים לסעורין. באופן כזה ניתנו זכריות של השקעה מאושרת לאגרות חוב בניתנות להמרה במניות קבועות אחרי זמן-מה, ובעיקר אלו הן המניות של "אתא", "כורדני" וחברת מחסני הקירור. היו ויכוחים רבים בעניין זה גם בשנים סודמות בין חברי מרכז ההשקעות, והדעה הכללית היתה כי יש ברכה רבה בהפעלה פרודוקטיבית של כסף ישראלי למטרות הנדאות למסללה כפרודוקטיביות, על כל פנים יותר מפעולות מספיות מסחריות שונות.

א. ציזלנינג:

צריך להיות ברור בחוק כי הכוונה היא רק להלוא להלואות הניתנות לעשר שנים ומעלה, לא להלואות שצריך לפרוע אותן תוך עשר שנים לסעורין.

לגבי ההגדרות של המטרות המצדיקות איטורו של מפעל כמפעל מאושר, יש להוסיף ביתר פרוט שהמדובר הוא במפעל שיכול להרוץ תוצרתו בחוף-לארץ ויכול להכניס למדינה מטבע זר; על מפעל שכמותו אינו קיים עדיין במדינה, או שעל ידי הקמתו תבוא תמורה יסודית במחירים של תצרוכת חיונית, או מפעל באזור הספר וכד'. כמו כן צריך לקבוע איטור אוטומטי של ההשקעות מועד הארוך בחקלאות, כי זוהי אודת ההשקעה המסקית ביותר.

ד"ר קירטנון:

ההבחנה שנקבעה לפיה תוכל לטותפות
בהון להיות גם . במטבע ישראלי
ואילו הלואה לא, אינה פרי המקרה אלא תוצאה של פסירה. אשר לאגרות
חוב, הרי ברור שזוהי גם כן הלואה, ודוגמת ההלוואה חל גם על אגרות
החוב הסייג שייחסבו כהסקעה רק אם אגרות שלו נקנו במטבע זר.

חבר הכנסת ציזלינג הציע להגדיר
את מטרות המפעלים המאוטרים ביתר פירוט. אני סבור כי דוקא ההגדרה הרחבה
נותנת למרכז ההסקעות אפשרות של גמיסות רבה יותר.

חבר הכנסת גנחובסקי שאל אם יש אפשרות
של ערעור. בחוק נקבע פי אפשר להגיס ערעור לשני הסדים הממונים על
בצוע החוק. אני מסופק אם לכך מתכוונים אלה המעוניינים בזכות ערעור,
אך על כל פנים זכות זו נייחנת בצורה שאיננה.

סעיף 2 - תיקון סעיף 4 לחוק לעידוד ההסקעות הון.

ק. לונ:

לפי תיקון זה יש אמנם התקדמות לגבי
גידולי העשיה, אך נוצח מצב בלתי אפשרי
שכל מי שדוצה לגדל במסקו שנים-שלשה דונם צמח תעשייתי מסויים, יצטרך
לפנות למרכז ההסקעות בבקשה שיוכר כמפעל מאושר כדי להנות מן ההקלה הניחנת
כאן. אני מציע שמרכז ההסקעות יהיה רטאי להכריז על גידולים מסויים
לצורך סעיף זה, ולטשן תקופה מסויימת.

מר שמרון:

אין המסקים מגדלים גידולים תעשייתיים
מבלי להיות קטורים עם אזה שהוא מפעל
תעשייתי. על כן צריך לתת לכך צורה חברתית שאפשר יהיה להכירה כמפעל
מאושר ועל ידה יוכלו להנות כל היצרנים. חוות חקלאיות, כגון חוות סמואל,
למשל, הופכות למפעלים מאוטרים, וכך אני חושב צריך לתת צורה מאורגנת
לגידול ולסיווק צמחי תעשייה, כדי שהחוק יוכל להכיר בהם כמפעלים מאוטרים.

ח. אריאב:

כסם שכל ההדרים פטורים באופן אוטומטי
מתוך הנחה שכל פמות שתיוצר חיונית
למדינה, כך צריך לאפשר למרכז ההסקעות להכריז, לפי הצעת חבר הכנסת
לונ, שכל גידולי התעשייה מסוג מסויים יהיו פטורים גם כן, מבלי שיהיה
לכך קטר עם ההגדרה של מפעל מאושר.

ד"ר קירטנון:

המסלה מתוך כוונה ברורה לא השוותה את
התעשייה להדרים: דעתה היא שיש לפטור את
גידולי התעשייה רק במידה והם נעטים בהתאם לתכנון החקלאי הכולל.

א. ציזלינג:

אני שולל את עמדתו של טר שטרן הנא להטיל
חובה של התקטרות לחברות שונות. אין להטיל
על המסקים להיות קטורים דוקא במסגרות של חברות, אם כי אני תושך כסובן
בהתארגנות חופשית. אני חוזר להצעתי שכל ההסקעות באטלאות ייחסבו כמפעל
מאושר, פרט למקרים שיוכרו ההיפך מזה, כלומר אם יוצר מצב המצדיק צמצום
הטטח.

ד"ר קירטנון:

כאן מדובר רק על פטור ממס מסויים, ואין
לכך כל קטר עם הכרזת מפעל מאושר.

ט ע י ף 3 - תיקון לסעיף 5 לחוק לעידוד הסקעות הון.

ס. גנורבסקי:

אני מציע לכתוב בטקום "יום ט' בניסן
תשס"ו (1 באפריל 1955) - "יום ה' באייר
תש"ח (15 במאי 1948)". אני חושב כי אין לקפח ואין להעניש אותם מסקיעים
שבאו לארץ מאז קום המדינה, מבלי שניתנו להם הקלות.

היו"ר י. גורי:

חוק זה אינו בא לקבוע פרטים לעבר, אלא
לעודד הסקעות בעתיד.

א. ציזלינג:

אין מדק תיקון זה מכוון לתת הקלה שלא היתה
קיימת קודם, אלא לקבוע אוטומטיות לגביה.
אני חושב כי אין כל הצדקה לתת אוטומטיות להקלות על בנינים, היות ואין
בהקמת בנין כל הבטחה לפיתוח הייצור. אם יש הצדקה להקלות אוטומטיות, הרי לק
לגבי הסקעות באקלאות.

ד"ר קיטרנון:

האוטומטיות חלה רק על פטור לחמט השנים
הראשונות. לצורך התקופה השניה צריך יהיה
להוכיח שהבנין הוקם לצרכי מפעל מסוים, ובמקרה כזה לא יהיה צורך בפניה או
היתר נוסף.

ט ע י ף 4 - תיקון לסעיף 7 של חוק לעידוד הסקעות הון.

מר בירנפלד:

למעשה חוקקו רק ארבע או חמס מועצות חוקי
עזר לפי סעיף זה, אם כי להרבה מועצות היה
ענין רב למסוך לתחומיהן מפעלי תעשייה בגלל תנאי התעסוקה. למרות זאת לא הצלחנו
להניע את המועצות להשתמש בזכות זו הניתנת להן על פי החוק.

ד"ר קיטרנון:

זכותן של הרשויות המקומיות תהיה סמורה
להן גם להבא, אלא שהמפעלים המאושרים יהיו
פטורים באופן אוטומטי מכוחו של חוק זה.

א. ציזלינג:

בסעיף המתוקן מופיע בפעם הראשונה לגבי
בנינים הנוסח "מטמטים במישרין לצרכי אותו
מפעל". האם אפשר להבין מכך שבטאר המקרים אין הבנינים צריכים לטמט במישרין
לצרכי המפעל המאושר? ומי יקבע שהבנין או חלקו של בנין שנתווסף באמת
מטמט במישרין את צרכי המפעל המאושר. על כן אין כאן כל מקום לאוטומטיות.

היו"ר י. גורי:

אני רוצה להביא לידיעת חברי הוועדה כי בחזכיר
סקבלנו על ידי חברת "טהדרין" הם מציעים
לפטור גם את מפעלי ההדרים המאושרים מתשלום ארנונות לרשויות המקומיות,
על ידי הוספת סעיף קטן 7(ג): "על אף האסור בפקודת העידיות, 1934,
או בפקודת המועצות המקומיות 1941, או בכל צו שניתן לפיהן, או בכל חוק אחר,
יהיו בעליהן או מחזיקיהן של כל נסיעות הדר שנטעו לאחר 29 במרץ 1950
וטאוטרו על ידי מרכז ההסקעות לצורך חוק זה, פטורים מתשלום ארנונות
רכוש וארנונות כללית המוטלת על פי אחת הפקודות האסורות בעד הקרקע שעליה

נסועות הנסיעות האסורות, לתקופת 10 שנים מראשית שנת הכספים שלאחר שנת הנסיעה.

ה. מהדרין:

אני חושב כי גם באותם סעיפים הבאים
לפטור בנינים של מפעלים מאושרים מססים
מסלתיים, צריך להוסיף "מססים במיסרין לצרכי המפעל המאושר".

אשר ל"מהדרין" אין לי ספק שהם צודקים
ביחס לתרבות רכוש וביחס לתקופה של עשר שנים, כי בחמש השנים הראשונות
אין כל הכנסות. ביחס לארנונה הכללית, אני רוצה עוד לשקול.

א. ציולינג:

אני חושב כי יש לתת הקלות רבות למפעלים
אשר אושרו כמפעלים החיוניים לטרינה או
על כל פנים עשויים להביא לה תועלת רבה, אולם אין להקל על מפעלים אלה
על חשבון הרשויות המקומיות המקיימות עצמן בקסי ועל חשבון אזרחים שהם
במידה די גדולה מחייבי עבודה או מתפרנסים בדוחק. הטוענה המקומית
ודאי מעונינת לעודד במידת יכלתה הקמת עטיה באזורה, אך אין לחייב אותה לעשות
דבר שהוא למעלה מכלתה.

ב. רנחובסקי:

החשש שלנו הוא שלא יהיו מסקיעים שירצו
לבוא ולהסקיע בישראל בגלל היחס שנוצר
בארץ כלפי מסקיעים, ואין אנו חוששים עדיין מן ההכבדה שהמסקיעים עשויים
להכביד על הרשויות המקומיות.

ג. קיסרנון:

הממשלה החליטה לקבוע רק לגבי הפטור של
המסים המקומיים כי יש צורך שהבנין יסמט
במיסרין צרכי מפעל מאושר, מתוך כוונה לאמצם את חובתן של הרשויות המקומיות.

ס ע י ף 5 - תיקון לסעיף 8 בחוק לעידוד השקעות הון.

ד. קיסרנון:

תיקון זה בה לציין כי ההקלות הנוספות
שבאו בפרק זה יחולו אך ורק לגבי מפעלים
מאושרים.

ה. לונ:

ברצוני לשאול שאלה שמינה בנוגע לכאן במיסרין:
מדוע הוצאו הבננות מן הפטור, אף על פי שיש יצוא?

מר קיסרנון:

אם הבננות עברו לסלב של יצוא רציני, זה באמת
עוול.

הינ"ר י. גורי:

בסלב הבא של הדיון נשמע אם הממשלה מוכנה
להכניס תקונים בענין זה.

ט ע י ף 6 - תיקון לסעיף 10(א) בחוק לעידוד השקעות הון.

ד"ר קיטרונ:

התיקון בא לקבוע במקום שנוי באיטוב הפחת, וכן שהקלה זו תחול רק לגבי בניינים

של מפעליט מאוטררים.

ט ע י ף 7 - תיקון לסעיף 11 של החוק לעידוד השקעות הון.

ד"ר קיטרונ:

סעיף מתוקן זה בא לקבוע שההקלות שניתנו קודם רק ליחידים יינתנו עכשיו לחברות. כן בא התיקון לקבוע את המועד המדוייק בו נכנסת ההקלה לפועל.

ס. גנחובסקי:

אם האיט מקבל דיוידנדות יהיה עליו לשלם 50% כיו כולם, כך שאין כאן

כל הקלה לגבי העבר.

מר שטרן:

זה נעשה בחיקוי למה שקיים בארצות הברית, כי המסקיע האמריקני אינו נוהג להוציא דיוידנדות מן המפעל בגלל האחוז הגבוה של מס הכנסה שעליו לשלם מסו כד. כספי הדיוידנדה נטארים במפעל כ"ריאינבסטמנט" ובצורה זו הוגדל במסדים עצומים הון השקעות.

ס. גנחובסקי:

אינני דואג למסקיעים הגדולים, אלא למסקיע הבינוני שזקוק לדיוידנדה שלו. מסו כן אני טוען כי אין כל הקלה לגבי היחיד.

ח. אריאב:

התחלת הייצור של פרי הדר יכולה להיות גם יום הנטיעה, וגם היום בו נארז הפרי הראשון למכירה; ההבדל הוא חמט שנים.

ד"ר קיטרונ:

מנהל מרכז ההשקעות מקבל לפי תיקון זה את הסמכות לקבוע את המועד.

מר ביגרפלד:

ברצוני להביא בפני הועדה בעיה שהתעוררה מצלנו, מתוכה יוצא כי מצבה של חברה הרטומה בחוץ לארץ טוב ממצבה של חברה מקבלת מחברת חוץ השקעה בצורת הלואה במטבע זר. היא משלמת לאותה חברה ריבית, ובעלי המניות של החברה המלווה לא יצטרכו לשלם מס על דיוידנדה זו באטר בעלי מניות של חברות זרות אינם משלמים מס הכנסה בארץ.

ד"ר קיטרונ:

את מס ההכנסה צריך לנכות ברגע שמשלמים את הרבית.

מר ביגרפלד:

יש גם בעיה שניה: מפעל תעשייתי סולידר אינו מחלק דיוידנדות תקופה די ממושכת. על ידי התקונים המוצעים עכשיו מכריחים בעצם את המפעל לחלק דיוידנדות מהתחלה, כדי שהמפעל יוכל להנות מן ההנחות גם הכנסה שנית, קשה מאד להגדיר מתי מתחיל מפעל לייצר, כי תקופה ידועה הוא עובד רק בחלק מהפוק ו.

בעיה שלישית היא בעיית התמלוגים (רויאלטיים). אין כל הוראה המסחרת חברה זרה המקבלת תמלוגים מחברה מקומית עבור פטנטים שהיא מסרה לה, מתשלום מס הכנסה. ענין זה מקשה מאד, בעיקר על העשייה החימית. אם חברה זרה מסרה לחברה פרמצבטית מקומית פטנטים מטויימים, הרי מן התמלוגים שהיא מקבלת מן החברה הישראלית מסורת זאת, סנכיים לה מיד 50% מס הכנסה, ומנו שומעים הרבה לענות על כך.

ט ע י ף 8 - תיקון לסעיף 17 לחוק עידוד הסקעות הון.

ט ע י ף 9 - תיקון לסעיף 18 לחוק עידוד הסקעות הון.

ט ע י ף 10 - תיקון סעיף 20 לחוק עידוד הסקעות הון.

מר גיברפלד:
היו מקרים רבים שצריך היה לבטל את היבוא, אך מבחינה חוקית בלתי אפשרי היה הדבר עד אשר לא בא התקון המוצע כאן.

ס. לונ:
לגבי מקרה שהייתר הוטג על יסוד הודעה כוזבת צריך המנהל להיות חייב לבטל את הייתר היבוא.

ט ע י ף 11 - החלפת סעיף 21 לחוק עידוד הסקעות הון.

הינ"ר י. גורני:
(קורא את התזכיר).
גם לגבי ענין זה יש חוות דעת והבעת עמדה של חברת "מהדרין".

מר שטרן:
קודם כל אני רוצה לציין כי סעיף זה אינו מותאים לחוק החברות, ויש לדאוג להתאמה.

אשר לענין מהדרין, הרי הבעיה מיוחדת במינה. הסקעה הון בבית חרושת על פי רוב מופעלת מיד לרכישת טכונות, חומרי גלם או הון חוזר. מהדרין מקבלת הסקעות שתוכל להפעילן רק חוד כמה שנים. על פי הסכם עם שר האוצר רשאית מהדרין להשקיע כספים אלה בבנקים בארץ בצורת מטבע זר. כספים אלה המונחים בבנקים מביאים למהדרין דיבית במשך הזמן, ויש לאפשר לחברה לסלם דיבית זו למשקיעים שנתנו לה את הכספים האלה מראש, אילו היא היתה מקבלת את הכספים האלה לטעורים, לא היתה הבעיה מתעוררת. אולם מאחר שכך המצב, נוצרת כאן אקוטולציה של הכספים האלה, ולתעוררת הבעיה של העברת הדיבית למשקיעים.

הינ"ר י. גורני:
אנו נמשיך בדיון ביום א' הבא.